

Dne 13. června roku 1924 byl jsem zvolen obecním zastupitelstvem obce Opalice kronikářem obce.

Jsem narozen dne 16. října roku 1886 v Opalicích. Po smrti otcově 1914 převzal jsem hospodářství číslo popisné 11 a od té doby jsem rolníkem na rodném statku.

Tomáš Štindl
starosta obce

Politická obec Opalice leží na 32° východní délky a na 48 severní šířky a o celkové plošné výměře 1500 km čtverečních. Z této celkové výměry připadá na jednotlivé katastrální obce, která jsou v rámci politické obce Opalic:

Opalice s osadou Radostice Rančice Hvízdal: 4,90 km²

Kosov s jednotkou Šalamoun: 2,04 km²

Záluží s osadou Čertyně s jednotkou Pozděraz, Prokop, Rohan: 6,77 km²

Štěkře s jednotkou Hvízdal: 2,42 km²

Sčítání obyvatelstva

Při posledním sčítání lidu roku 1920 měla obec následující počet obyvatelstva:

Osada	obyvatel	Z toho		Národnosti			Náboženství			
		mužů	žen	čechoslováků	němců	cizozemců	římskokatolické	evangelické	československé	jiných bez vyznání
Opalice	87	31	56	85	1	1	85	0	1	1
Radostice	54	25	29	54	0	0	52	0	2	0
Rančice	73	32	41	73	0	0	73	0	0	0
Kosov	145	75	70	144	0	1	144	0	0	1
Záluží	176	74	102	175	0	1	175	1	0	0
Čertyně	168	73	95	167	0	1	168	0	0	0
Štěkře	110	54	56	110	0	0	110	0	0	0
Úhrn	813	364	449	808	1	4	807	1	3	2

Počet domů

Samostatní zemědělci

Panské pozemky

Kněžské pozemky

Lesy

Z celkové výměry obce je 341 ha lesů, z nichž vlastní Schwarzenberské panství v Českém Krumlově 110 ha, prelátské v Českém Krumlově 8 ha. Velkostatek v Poříčí u Českých Budějovic 11 ha 94 m². Ostatní pak patří rolníkům v obci.

Staré vysoké lesy jsou nejvíce 80 let staré a z malé části smrkové. Na svazích u Vltavy je v lesích také jedle. V posledních letech na místech poražených vysazují se smrky hlavně to v lesích velkostatkářských a také v selských, však v přítomné době vysazují rolníci také borovice a modřín, považující les borový za cennější pro hospodářství polní, jelikož v době nedostatku slámy docilují v sosnovém lese hrabanky (strouhanky) a také si váží více dřeva borového na potřeby hospodářství pro jeho větší výhřevnost.

Strana 9

Pronajaté pozemky

Pozemky velkostatkářské a kněžské, role, luka, pastviny neobhospodařují majitelé sami pro velkou vzdálenost od nejbližších dvorů Schwarzenberského Plavnice u Kamenného Újezda a prelátského u Českého Krumlova, ale mají je pronajaty zemědělcům v obci.

Rybníky

V obci je následující počet a výměra rybníků:

1. majetek Schwarzenberský:

rybník v Kosově katastrální obec Kosov o výměře 9 ha 39 arů

Punčocha katastrální obec Košov o výměře 7 ha 79 arů

U Těžina katastrální obec Záluží o výměře 1 ha 61 arů

2. prelátské:

rybník Štílec katastrální obec Opalice o výměře 11 ha 62 arů

štekrovský katastrální obec Štěkře o výměře 1 ha 57 arů

3. majetek selský:

rybník Krátký katastrální obec Opalice o výměře 80 arů majitel Vojtěch Berger v Radosticích číslo popisné 2

rybníčky 2 katastrální obec Opalice oba ve výměře 42 arů majitel Bartoloměj Klíma

rybníček Pekařů katastrální obec Opalice 23 arů majitel František Tomáš Štindl číslo popisné 11

a pak ještě více menších rybníčků které nejsou zaneseny v katastru v příslušné rubrice. Schwarzenberský rybník Těžín na byl vykoupen Janem Držkou rolníkem na Těšíně roku 1923 za 3580 Kč po schválení státního úřadu v Praze přešel do úplného vlastnictví.

Strana 10

V rybnících chová se vesměs kapr a do panských rybníků je také nasazován pstruh duhový a štika, avšak jenom malé procento.

Mlýn a pila

Mlýn Jana Kirbise v Pozděrazi na Vltavě byl mlýn o dvou českých složení na spodní vodu na dřevěná kola. V okolí, když postavily se mlýny válcové, které semílaly jemnější mouku, majitel mlýna v Pozděrazi opomněl svůj mlýn přizpůsobit i potřebě času a když méně se dováželo obilí do mlýna jeho, tu přestal zcela mlít roku 1915. V příštích létech žádné opravy na šindelové střeše ani na mlýnech majitel nedělal, propadl mlýn ten ve zkázu. Střecha shnila jakož i stroje a při pohledu na mlýnici naskytá se žalostný, když vzpomenu to na dřívější čilý ruch ve mlýně tam. U mlýna měl také v samostatné dřevěné budově pilu na 1 jeden řez ku řezání prken. Budova ta však podlehla dříve zkáze nežli mlýn a je zcela již odstraněna.

Druhý mlýn Františka Sovy v Kosově leží na hranici velikého rybníka, který patří pod správu panství Schwarzenberského v Třeboni. (druhé schwarzenberské rybníky v obci jsou přiděleny pod správu panství v Českém Krumlově).

[Strana 11](#)

Mlýn Františka Sovy je o dvou českých složeních poháněn na vrchní vodu. V letech suchých pro nedostatek vody, tom míti se nemůže. Ve mlýně v Kosově semílají většinou jenom šroty ke krmení dobytka pro okolní rolníky a jenom něco málo žito na chléb. Pro zdejší celá takřka okolí, jezdí se semílati pšenice i žito do velkého družstevního rolnického mlýna v Poříčí u Českých Budějovic, který je moderně zařízen a konkuruje se všemi okolními uměleckými mlýny.

Starý dub u Opalic

Na straně východní, před osadou Opalicemi stojí části v cestě a části v poli veliký starý kmen vytlého dubu vysoký od pole 5,7m a v prsní výšce má objem 6,65 metrů. Je to jenom blána s kůrou a na místech tvrdá tak jako by byla zkamenělá. Dílem ještě větší kořeny v zemi. Kmen jest pokryt šindelovou střechou, dvě veliké trhliny v hořejší části spojují 3 skoby, v cestě podezděn jest zdí. Na straně východní jest umístěn obraz, který kryje velký otvor ve stromě, v rozměrech 130 cm vysoký a 105 cm široký (bez rámu) na němž zřítí v oblacích pannu Marii Kájovskou, a pod ním klečící 2 mnichy řádu cisterciánského, v pozadí pak s kostelem Kájovským. Obraz, jak zadní, jehož straně letopočet ukazuje, byl roku 1667 obnovován a byl tedy první obraz tam již dříve.

[Strana 12](#)

Zde přesný opis na obraze:

1667
Ist dieses Bild zum
ersten – und
1730
zum zweyden, und

1768

Wieder renovirt
worden
Von der Borchamischen
Freudschaft
Und

1820

Von Magdalena
Weiberzahn
Von Budweis zum Vurtenmalle.

Farář kamenno-újezdský, děkan Müller ve svých poznámkách, jež vložil do pamětní knihy farní praví, že roku 1888 mu vypravoval bývalý poslanec na sněmě království českého Vojtěch Burger, rolník a starosta v Opalicích číslo popisné 10 (U Kolouchů), narozen roku 1830, že jeho babička Marie Pirková neb Křížová z Chlumce (narozená roku 1778), když jako malé děvče kolem dubu chodila, vidala ještě jednu větev sahající přes cestu jež se zelenala. Z toho se dá souditi, že kmen začátkem 19 století již uschl.

Strana 13

Kolem dubu spřádání jsou různé pověsti. Dne 14 května 1420 byl rozbořen klášter ve Zlaté Koruně a dle pověsti skryli prý se řeholníci ze Zlaté koruny v tomto stromě před vojsky husitskými. Pověst ta snad opírá se o zprávu Balbínovu (Misc.lib.IV str. 131) kdy se vypráví, že opat Rudger ze Zlaté Koruny v okolních lesích se skrýval.

Pokud toto podání zakládá se na pravdě těžko dokázati. Možno též, že opat skryl se v hustém listí tohoto dubu a neb byl již strom zčásti vyhnílý? Skrýval-li se v Opalicích byl tedy strom ještě listím obalen.

Zdá se, že strom ten byl kdysi posvátným stromem našich předků, kteří pod jeho mocnou korunou odbývali bohoslužby, Ať tenkrát bylo takových stromů mnoho. Velikán tento v pravém slova smyslu, byl asi svědkem různých jevů, je škoda že nemůže nám své paměti podělití, by vzniklo více světla do našich dějin. Časem zubu je stále více a více hodlám a je obava že některá vichřice jej sklátí úplně, dosud dobře vzdoruje. Stáří jeho odhaduje se na 2 tisíc roku.

Strana 14

Památné budovy

Zmínku zaslouží staré budovy několik set let, kurkama kryté (prejzama) s ostrou střechou, malými okénky takzvanými střílnami.

Byl to Záluží číslo 1 u Zalabců, majitel František Mojžíš, špýchar, který se nalézá na dvoře statku a roku 1922 byl rozbořen jako nevyhovující budova, když byl majitel nucen postavit za špatné stáje pro dobytek nové.

Podobné budovy zachovaly se:

Ve Štěkři u Kalkušů číslo 1 majitel Barbora Kalkušová, špýchar.

V Opalicích špýchar u Kolouchů číslo 10, majitel sestry Alžběta a Rozálie Burgerovi se zvláště ostrou střechou na špici štítu nad střechou kohout plechový.

Špýchar podsklepený u Pekařů číslo 11, majitel Tomáš Štindl.

Zmínku zasluhuje vjezd goticky klenutý u statku na zahradu Koubů v Čertyni číslo 10 majitel Tomáš Pečenka, která jest vyobrazena ve spisech Sedláčkových uvozovka Hradech a zámcích Českobudějovicko“.

Osadní zvony

V osadách: Kosově, Opalicích, Čertyně, Záluží a Štěkře mají na návsi, na dřevěných sloupech zvony, s nimiž se pravidelně zvoní ráno, v poledne a večer, při úmrtí občanů při odvážení mrtvoly z osad a také na poplach při požáru. Všechny tyto zvony jsou z první poloviny 19 století.

Strana 15

Hostinec a baráční trafiky, výroba sodové vody

Hostinec s trafikou ve Štěkři u Talianů výčep piva asi 70 hektolitrů, trafika.

Hostinec s trafikou v Záluží u Mrázů, výčep piva 220 hl a pro svůj hostinec výroba sodové vody a kořalky, trafika.

Hostinec v Čertyni číslo popisné 19 ze staré školy, majitel 7 společníků výčep piva 100 hektolitrů.

Hostinec v Opalicích číslo popisné 8, výčep piva 60 hektolitrů, trafika.

Hostinec V Kosově u Žižku číslo popisné 5, výčep piva 100 hektolitrů, trafika.

Ve mlýně, výčep piva 80 hl, trafika.

U Vlčků číslo popisné 9 výčep piva 25 hl.

Kováři

Kovář a podkovář v Čertyni Josef pečenka a v Kosově Josef mráz.

Obuvníci

Rudolf Čížek v Kosově, Jan Ryneš v Záluží, Jakub Reitingер v Kosově. V obci kolář není a pro potřeby hospodářů a jiné kolář v Krnině a v Kamenném Újezdě.

Zemědělství

Na polích pěstuje se skoro na všade obilí do 6honného postupu a osívá se tedy pole následujícím obilím 9/12 jetel červený dvousečný, 2/12 pšenici zimní, 3/12 žitem zimním, 3/12 ovsem jarním, 1/12 brambory zelí řepa, mák, 1/12 ječmen jarní.

Pšenice jarní, oves zimní, žito jarní, ječmen zimní se pěstují jenom malé výměry a jenom nahodile.

Zelí pak jenom pro svoji potřebu, řepa (burina) krmná dle velikosti statku největší pak výměra 2 korce, mák ojediněle pro potřebu v domácnosti a menší přebytek také na prodej. Ojediněle pěstuje se také jetel jednosečný žlutý tak zvaný skalák.

Strana 16

U větších statků je zařízen také osevní postup 8 honný, takže je následující poměr osevu 1. díl jetel, 2. díl dvouletý jetel s travinou, 3. díl pšenice, 4. díl žito, 5. díl oves, 6. díl brambory zelí řepa krmná neb zelená, mák, 7. díl ječmen, 8. díl žito do něž se zasévá na jaře červený jetel s travinou.

U menších výměř pěstuje se obilí do 4 honného osevního postupu, takže přijde jetel za čtyři roky a vzdor tomu, že se mu přihnojí silně umělým hnojivem, bývá vždy slabší sklizeň.

Z umělých hnojiv používá se nejvíce Thomasova struska 18% nerozpustné kyseliny fosforečné a 40% vápna, Superfosfát 16–18 % procent kyseliny fosforečné, méně používá se Kainit 16% drasla, 40% draselná sůl, z ledků ledek chilský, jiné ledky německé i domácí výroby. Síran amonný také jako hnojivo dusíkaté jest velmi oblíben.

Ve zdejší kraji dle pověsti starých pěstovalo se více hrachu. Nyní hrách a len se pěstuje jenom ojedinelé a na nepatrných výměřích, protože hrách se skoro nevydaří, také se sklídí méně, než se zasel, protože domácí tkalci plátna vymřeli a nikdo to již neumí.

Strana 17

Sklizeň dociluje se u žitá z hektaru 14 metráků, pšenice 13, ovesa 17, ječmene 16.

Druhu obilí věnuje se péče ve výběru odrůd. Objednávají se ušlechtilé originální odrůdy z Německo-Brodská od Pelechy v Praze.

Dříve přivážel se oves a žito z vyšších poloh a říkalo se také takovému německé, u nás se dobře tomuto obilí dařilo, ale požadavek mlýnů je vypěstovat obilí velkozrnné tvrdé kvalitní o nejvyšší hektolitrové váze a dle toho se také platí.

Hospodářské nářadí užívá se pro polní obdělávání, pluhů u domácích kovářů zhotovených, dřevěná kolečka s nápravou železnou, pluh s dřevěným hřídelem spodek pluhu železný s oracím plechem, který vyrábí se hamrech, takzvané ruchadlo, vynález bratři Veverkových z let asi 1880. Ojedinelé koupí se pluh v továrnách takzvaných sakovák, který je pro naše polohy a půdy méně vhodný. Užívá se také ojedinelé pluhu s dvěma oracími plechy, samochody, které při orální se nedrží na mělké orání, podmítání strnisk.

Brány na vláčení užívá se železných též doma vyrobených u kovářů.

Kultivátory harky železné v továrnách vyrobené na čtyřech kolečkách 7 hroté pérové, užívá se na propracování ornice a na čištění plevele pýru, řebříchu a jiné.

Strana 18

Válce dřevěné na přiválení, doma vyrobené o jednom válci as 2 m dlouhých.

Secí stroj užívají se různých soustav lžičkové, šnekové, válečkové 14-18 řádkové, vzdálenost řádku od sebe nejvýše 9,5 cm.

Oborávače a současně vyorávač brambor a zelí, pak plečka železná doma vyrobené i v továrnách.

Na luka užívá se lučních bran, řezačů luk různých soustav.

Stroje k výmlatu obilí užívá se mlátiček hřebíkových bez vytrásadel, s vytrásadly a síty a v obci jsou 3 mlátičky čistící lištové. K pohonu mlátiček užívá se nových výbušných motorů, kterých je v obci 12 od 3 do 7 koňských sil.

Mlýnky na čištění obilí, které má každý rolník jsou výroby tovární, ale většinou dřevěné, vyrobené na Křemežsku.

Třídí tryner na čištění obilí od kulatých plevelů a malých zrn obilních nachází se v Opalících v budově obecní dobytčí váhy decimální na 1000 kg. Rovněž je dobytčí váha v Záluží a Radosticích.

Poslední pořizena spolkem Pošumavské jednoty a v Opalicích a Záluží majetek některých sousedů z těchto osad.

Dále dlužno se zmínit o pilách cirkulárkách, kterých je v obci 5 o drhlíkách na jetel, které jsou v obci 2. Řezačky na píci a slámu má každý hospodář na nějaký pohon nejvíce žentourový.

Strana 19

Z plevelů nejobtížnějším je pýr, žebříček, povázka na jeteli bodlák, ohnice, která v suchém jaru bývá tak hojná, že jsou pole oseté ovsem celé pokryté žlutých květů. V osadách Čertyni a Záluží je rozšířen luštinec, správně kokrhel.

Silo na konzervování zelené píce ku zimnímu krmení je jediné v obci a celém okolí, mojí majetkem, do něhož nakládám píci luční jetel a pěstují pro silážování kukuřici a slunečnici.

Ovocné stromy

V obci napočítáno ovocných stromů a to: jabloní 2100, hrušek 650, třešní 540, višni 80, švestek 3000, sliv 110, vlašské ořechy 70, broskve 4, rybíz 15 angrešt 20.

Jabloně a hrušky i starší stromy z nichž jsou skoro vesměs ušlechtilé vzácné druhy k nám přinesené bůhví odkud, kterým se ve zdejších drsném kraji mnoho nedaří.

Vinu na tom nesou zdejší ovocné školky, ve kterých tyto druhy pěstují bez ohledu na to, zdali se k nám takový druh vypěstovaný v teplém kraji hodí či li nehodí. V této věci ujímají se někteří vědci doporučení druhů způsobilých pěstování u nás a chtějí zavést sortiment který by vyhovoval, což lze srdečně vítati.

Některé druhy a zvláště nejlepší jsou zdegenerovány tak že nikdo nepozná co je to za druh.

Strana 20

Dřevo stromů je vesměs napadeno rakovinou, hluboko pně jdoucí a stromy v nejlepším vzrůstu hynou. Proti této zhoubné nemoci veškeré po ruce jsoucí prostředky selhávají.

Švestky domácí vypěstované doma skoro vesměs z odnoží jsou dobré dosti úrodné, ale asi od válečných napadení puklicí švestkovou, která je ničící vysávající šťávu ze stromů, které chřadnou. O třešních nelze udati nic bližšího, protože jsou to stromy vesměs mladé, které ještě nedospěli. Mnohé z těchto stromů mají na kůře výtok gumy.

Hospodářské i obytné budovy jsou zděné, hliněnými taškami kryté prostorné a v celé obci 3 střechy jsou dosud skryté slámou. Stáje klenuté cihlami buď do pásové nebo traverzové klenby.

Koně

Kůň je zde chován těžký kříženec koně dováženého z Belgie, barva nejvíce hnědá lysá a černá. Chovají se hřebné kobyly, které se připouští u hřebců ve Velešíně, Plavě. Hříbata prodávají se na trhu v Českých Budějovicích, dříve však před světovou válkou o prodávaly se do Bavor výhodněji než dnes, kdy vývoz za hranice je omezen.

Koně chovají jenom rolníci s větší výměrou půdy.

Počet koní v celé obci byl následující:

[Strana 21](#)

Klisna 51, hříbat jednoletých 9, dvouletých 16, tříletých 10 a mimo toho koňů lehkých 6 koupených na trhu pro potah, dohromady 92 koňů.

Dobytěk hovězí

Dobytěk hovězí chová se v obci chovu domácího a 75% různého zbarvení bílé, červená, straky, žluté, černé straky a 25% kříženců simentských.

[Strana 22](#)

[Strana 23](#)

[Strana 24](#)

[Strana 25](#)

[Strana 26](#)

[Strana 27](#)

[Strana 28](#)

[Strana 29](#)

[Strana 30](#)

[Strana 31](#)

Kapličky a kříže

Boží muka z 16. století jsou Záluží gotické práce hrubé. Jest to 8 hraný žulový sloup s kapličkou, která byla kdysi větrem shozena i s částečně poškozená.

Dle stáří následuje boží muka v Čertyni. Jest to kamenný sloup, jehož Rohy jsou sražený zakončen jest Kapličkou pod níže letopočet 1608 a písmenem P. R. M. C. Na stěnách kapičky jsou vytesány nástroje Páně (kříž tyč stranou kopí na straně jedné kmenová koruna kříže hřeby a kladivo na straně druhé. Začáteční písmena dárců nepodařilo se mi zjistiti. Snad to byl některý poddaný Elišky z Drahenic, jež tehdy vedla spor s poručníkem svých dítek Oldřichem Častolárem z Dlouhé Vsi až do října 1608 poplužním dvorem nyní číslo popisné 9 a 10. vládla.

Z roku 1727 jsou boží muka v místě

[Strana 32](#)

kde rančická cesta rozděluje se.

Jest to čtyřhranný sloup se vsazenými rohy a gotickou Kapličkou.

Rančická boží muka na rozcestí cesty Kamenného Újezda a cesty z Rančic jdoucí k Hvízdalovi, byla postavená nákladem tamějších rolníků, kteří se též roku 1779 zavázali že je budou udržovat.

Za Štěkří jsou též dvoje boží muka jedny dle práce hodně se sloupem stočeným stará a kapličkou na tři strany tesanou. Tyto boží muka jí jsou ihned ve vchodu u Vsi od strany jižní.

Druhá boží muka jsou o něco dál za vsí na cestě do Zlaté koruny a jsou mladší.

Opalice, Radostice a Kosov božích muk nemají.

Skoro na každém větším rozcestí stojí buď železný nebo dřevěný kříž a také kapličky zděné. Takových je v obci celkem 13.

Škola

Dle krajského nařízení ze dne 6.10.1820 bylo obnoveno vyjednávání táhnoucí se již od roku 1815 o školu. Dle pamětní knihy školy v Radosticích bylo jednání skončeno roku 1822 a škola zřízena. Byla původně zřízena jako expozitura. Byl tam jmenován učitelem podučitel

Strana 33

z Kamenného Újezda a učitel z Kamenného Újezda vedl zprávu.

Školní obvod byl, jak nařízení uvedeno Opalice, Krnín, Chlumeč, Čertyně, Pozděraz, Záluží a Radostice.

Škola byla zřízena a rolník Jan Burger z Čertyně číslo 3 požádán by dovolil vyučovati ve svém domě. Prvním učitelem byl Tomáš Novotný (pamětní kniha školy v Radosticích praví, že prvním učitelem byl Jan Novotný. V matrice jsou sepsány dítky 17.4.1824 Vojtěch, 24. 2.1827 Josef 22.5.1829 Jan a 20.11.1838 Mariana dítky Tomáše Novotného školního učitele v Radosticích, syna Bernarda, podruha v Krásetíně a Eva rozené Vojtové ze Mříčí a jeho manželky Františky, dcery Petra Sampeka, školního učitele v Křemži a Mariány rozené Posschlové.

Dle tehdejších poměrů mohl se učitel ženiti až když dostal samostatnou školu. Byl tedy Novotný ještě správce na školy aspoň o rok dříve. V pamětní knize školy v Radosticích tyto záznamy byly učiněny později dle doslechu a tím se asi tento omyl do knihy vloudil.).

Však místnost Čertyni nevyhovovala byla malá, a proto přeložena vyučovací místnost do Radostic číslo 1 k Hláskům. Kdy se tak stalo není jisto.

Strana 34

V zápisech matričních 1824 a 1827 Uvádí se místo narození dítek učitelových Radostice číslo 1.

Roku 1827 počato bylo se stavbou Školní budovy. Kníže jako patron školy a pozemková vrchnost spolu s prelaturu v Českém Krumlově všechn stavební materiál a zaplatil práci řemeslnickou občané obstarali práci nádenickou. Škola byla postavena na východní straně vesnice Čertyně nynější hostinec číslo 19.

Po odchodu učitele Novotného stal se učitelem Matěj Novotný, jenž byl prvním samostatným učitelem Radosticích.

Dle údajů pamětníků byl do pamětní knihy v Radosticích zapsán plat učitele a byl tento ze školního fondu ročně 30 zlatých 81 a půl krejcaru od rolníků týdně za každého školáka Tři krejcarů od chalupníků 2 stříbra od nádeníka 1 krejcar Stříbro.

Posnopné, které se dříve dávalo do Kamenného Újezda, přestalo i za ně se dávalo učitelům každoročně 30 zlatých.

Po odchodu Matěje Novotného roku 1850 neuveden byl prozatímním správcem školy jmenován Matěj Soukup školu spravoval dvě léta.

Od roku 1852 byl na této škole správcem Štěpán Novotný až do roku 1875. Za jeho doby po roce 1860 zvýšen byl příspěvek při školeních obcí z 30 zlatých na 37 zlatých 55 krejcarů a školné od chalupníků ze dvou dvě a jedna třetina krejcarů nádeníků z jednoho krejcaru na dva krejcarů týdně.

Strana 35

Při této příležitosti změněná byla dávka dříví. Až dosud dával 7 sáhů dříví pan kníže Schwarzenberg okresní úřad v Českém Krumlově rozhodl, aby vrchnost Knížecí dávala ročně osm a půl sáhů přiškolené obce 1 A třičtvrtě sáhu A prelatura v Českém Krumlově rovněž jedna a tři čtvrtiny sáhu.

Roku 1870 po vydání školních zákonů dávky přestaly. Po odchodu Štěpána Novotného bylo místo správce školy obsazováno pouze prozatímně. Roku 1875 správcem školy Josef Schmidtmayer 1876 Josef Honza podučitel z Kamenného Újezda, 1873 Adolf Ambrož. Místo obsazeno definitivně německou správou okres Český Krumlov roku 1880, kdy jmenován byl Josef Hájek.

Roku 1886 byla politickým úřadem v Českém Krumlově zřízena okresní školní rada v Českém Krumlově počet žáků stoupl tedy až na 140. Správce školy žádal o zřízení 2. třídy. Školní rada žádosti vyhověla a nařídila obci, aby se o třídu postarala místní školní rada v Čertyni povolala stavitele Petra Postla z Kamenného Újezda, aby vyměřil místo pro druhou třídu.

Ten rozhodl, aby z bytu učitelova byla zřízena třída a učitel by se postavil byt na severní straně, kde se nachází obecní stodola ke kovárně patřící. Plán byl sestaven a školní radě předložen dne 16.3.1887 při komisi uznala být učitelů vlhký a pro školu nezpůsobilý. Bylo hledáno místo jiné. Vyhledán byl pozemek, na němž nyní škola stojí a když uznám za vhodný c. k. komisaře a okresního lékaře byl

Strana 36

koupen za 435 zlatých dřívějšího majitele Františka talíře z Radostic.

Dne 1.4.1889 počato se stavbou a stavba dokončena koncem měsíce listopadu. Dne 18.5.1890 byla vysvěcena.

Škola postavena na náklad občanů z Opalic, Radostic, Čertyně, Pozděrazi, Záluží, Chlumce a Krnína za obnos 7050 zlatých 59 krejcarů. Subvence se obdrželo 500 zlatých.

Strana 37

Strana 38

Strana 39

Strana 40

[Strana 41](#)

[Strana 42](#)

[Strana 43](#)

[Strana 44](#)

[Strana 45](#)

[Strana 46](#)

[Strana 47](#)

[Strana 48](#)

[Strana 49](#)

[Strana 50](#)

[Strana 51](#)

[Strana 52](#)

[Strana 53](#)

[Strana 54](#)

Spor šenkýře se sousedy v Opalících

Dle kontraktu prodala obec Opalice šenkýři Martinu Jungwirtovi hospodu s podmínkou, že všichni 4 sedláci (poddaní prelátští) šenkýřův dobytek mezi svůj dobytek na pastvu vezmou a zdarma jej toho práva užívati nechají. Šenkýř je pouze povinen z jara o to požádati. Dle tohoto kontraktu se též řídili. Po nějakém čase však obec povstala proti šenkýři a žádala 1 zl. z každého kusu dobytka na pastvu, pasení. Povstal o to spor a žaloba obou stran k neslavnému c. k. Krajskému úřadu zaslána, odkud přišlo rozhodnutí, že obec musí zdarma dle kontraktu přijati šenkýřův dobytek do stáda.

Dle toho řídila se obec opět jeden rok. Po roce opět obec pasení omezila a šenkýřův dobytek ze stáda vyloučila. Hospodářský úřad vrchnostenský oznámil to c. král. Krajskému úřadu. c.k. krajský komisař Jan Matěj von Schuster přišel a exekuci provedl následovně:

Vyslyzzeny:

Opalických 4 sedlákův kteří podle kontraktu šenkýřovi opalickému pastvu mezi svým dobyttem nechtějí přáti a jeho dobytky sám pro sebe jinde pásti musí a jemu na právu skrácení činí.

Taky poslední otázka se na ně dává.

[Strana 55](#)

Fres konšely posledně podle kontraktu jste tázanej jestli necháte šenkýřovi jeho dobytky mezi vašim pásti a na vašem gruntu a skrze vašeho čeledína.

Odpověď: Nenechám bez platu šenkýře pásti. Tento byl 15 ranami potrestán a konečně slíbil, že bude kontrakt zachovávat a dobytek na svou pastvu vezme.

Matěj Brych posledně jste tázanej jestli necháte šenkýře podle kontraktu mezi vašim pásti jeho dobytky.

Odpověď: Nenechám jeho pásti. Byl potrestán 7 ranami a podrobil se a slíbil, že bude kontrakt zachovávat.

Ondřej Pekař na tutěz druhých sousedů danou otázku odpověď dejte necháte-li na vašich gruntech pássti.

Odpověď: Nechám podle kontraktu pásti. Byl propuštěn bez trestu.

Vojta Priegl (Kolouch) necháte-li šenkýře jeho dobytky mezi vašim na na vašich gruntech a skrze vašeho čeledína pásti.

Odpověď: Když už druzí svolili tak nechám jeho dobytky pásti. Po dobrovolném svolení by mu trest prominut.

Strana 56

Tímto, totiž výše psanou výpovědí i přítomností zde podepsaných byla věc klidně skončena (zur ruhigen Beratung beschlossen) a šenkýř napomenut, aby se klidně choval.

Tak se stalo v prelatůře v Krumlově 5. Června 1784.

Podpisy:

Jan Matěj Schuster kreyzcomissari Jan Ferdidand Tomschy dirktor.

Trest jest vždy zapsán německy do tohoto českého protokolu.

Brych a Kolouch

Opalice dne 2. července 1790

Dle předloženého protokolu ze dne 8.6.1790 a předložené žaloby Vojtěcha Koloucha z Opalic proti Matějovi Brychovi a jeho synu čeledínu pro spáchané násilí a učiněnou škodu na rybníčku a rybách a že syn Kašpar Brych s čeledínem roztrhli kabát na těle Kolouchově na 4 díly, byl Matěj Brych odsouzen k náhradě učiněné škody v obnosu 2 zl, syn Kašpar k 10 a čeledín Jakub Marek ze Chmelné k 5 ranám trestu v úřední kanceláři 2.7.1790. +++ Franz Fress, rychtář.

Změna čeledína.

Výpověď krumlovského suseda, který byl poslán do Opalic změnit čeledína z Opalic do Krumlova. Co se se mnou stalo, když jsem 1. února 1782 poslán z krumlovského arciděkanského úřadu do Opalic, k rychtáři (Dítko rychtář ve Štěkři) abych jiného čeledína místo Víta Koloucha, který z panského dvora domu žádal, přivésti měl do Krumlova.

Strana 57

Výše jmenovaný rychtář poslal mne do Opalic k sedlákovi Pekařovi se vzkazem, že Vít Kolouch má u něho do služby nastoupiti jeho starší čeledín Vít Briegl má do dvora nastoupiti. Když

jsem tam přišel, byl čeledín doma, vyžádal jsem jej. Ondřej Pekař dal znamení čeledínu, aby utekl, kterýž co nejrychleji se ztratil. Řekl jsem, že sedlák sám se musí se mnou k rychtáři dostaviti. On mně ukázal fik přičemž slůvko fik bylo vyřknuto (fik, palec mezi ukazováček a prostřední prst). Šel jsem do vsi ke konšelu Fresovi, který mně řekl, abych šel do bytu čeledínova bratra a tam čeledína vyžádal. Mezi tím, co jsem dle jeho rady jednal, utekl mně též Jan Mráz, kterého jsem dobrou žilou udeřil a zadněl. Na to jeho bratr ještě s jedním čeledínem s nožem v ruce proti mně běžel a na mne volal, abych hned čeledína pustil, co jsem učinil, abych zlým následkům se vyhnul a vše rychtáři oznámil a s nepořízením domu odešel.

Martin Linhart mit burg v Č. Krumlově

Na to 7. Února, rychtář s Ondřejem Pekařem a 3 čeledíny zavlán do kanceláře. Dostavil se pouze rychtář a sedlák Pekař dne 8.února. 3 čeledínové ukazati se býti neposlušnými rozkazu rychtářova a nepřišli.

Strana 58

Rychtář k ověření vydal následující attest (česky psaný): Dne 8 Feber byl jsem na kanceláři zavolanej, se mnou byl Ondřej Pekař sedlák ze vsi Opalic citovanej. Na kanceláři ten někdejší odeslaný krumlovský souseď Martin Linhart do očí mu mluvil, že Ondřej Pekař na pacholka kejvnul hlavou, aby utekl. Tož sedlák sám Ondřej Pekař se k tomu znal, že „fik“ ukázal poslovi, že se rychtářovi nedostaví, poněvadž měl túru do Budějovic.

Při tom podle nařízení měl jsem toho neposlušného pacholka Víta Briegla a Jana Mráze, oba z Opalic, dnes na kancelář dostavili. Ja jsem oboum poručil, však žádný nebyl poslušný a nedostavil se jeden ani druhý a nebylo by možno ten lid řídit, kdyby ta jejich neposlušnost se nepotrestala, že tomu tak a nejináče, vlastním podpisem stvrzuji. Actem na kanceláři v Krumlově dne 8 Feber 1782. Mates Dítko, Richta Richty Opalický.

Tyto protokoly byly zaslány císařskému krajskému úřadu, který uznal čeledíny, že se provinili dle patentu d.d. 17. 7 bris (září) 1781 a hospodářský úřad je má trestati dle §5: Kašpara Briegla 6, Víta Briegla 8 a Jana Mráze 10 velkými ranami (tüchtigen Karbatsch Schieben). Sedlák Pekař byl dominikalním trestem 3 dnů v železech k litování své viny potrestán.

Strana 59

Strana 60

Strana 61

Strana 62

Strana 63

Strana 64

Strana 65

Strana 66

Prodej statků

R.1900 prodal statek čp. 1 Matouš Němec parceláři Trojanovi z Benešova u Prahy za 18300 zl toho část asi 8 ha rozprodal do chalup u Čertyně a zbytek pak prodal Benešovi rolníku z Táborska,

od kterého zbytek ten koupil Pražský advokát Kučera, který si dal sem hospodařiti nějakého Hanouska ze Ševětína který své místo tam pozbyl.

Roku 1902 koupila statek Kateřina Křížková z Jetetic u Tábora za 12000 zl. Roku 1913 dala synovi ½ této usedlosti. Syn jménem František oženil se s Marií Opekarovou z Kosova ve válce pak padl. Zůstali po něm 2 dcery Růžena a Marie. Vdovu si vzal za manželku Petr Talíř z Radostic.

- Čp 6 u Stropků koupil roku 1904 za 2900 zl Jan Bouška z Borovan okres Bechyně.
- Čp. 3 Vaclík, koupil r. 1901 Frant. Berka z Plava.
- Čp. 5 u Dvořáků koupil r. 1916 Josef Myslivec rolník od Uhlířských Janovic za statek dal 27000 zl.
- Čp. 2 u Fresů měli jedinou dceru kterou si vzal za manželku Antonín Trojan úředník od dráhy. Statek byl pronajat v březnu 1914 za roční nájem 600 zl a roku 1924 byl prodán Anně Černé, choti ředitele německých spořitelén v Praze.
- Čp 8 hostinec koupil nynější majitel Josef Benedikt panský kočí z Č. Krumlova r. 1900.
- Čp. 10 u Kolouchu byl po převratu r. 1921 pronajat Fr. Stoborovi jež pochází z Táborska. Majitelky sestry Alžběta a Rozalie Burgerovi šly za kuchařky velebnému pánu Jakubu Jílkovi do Pištína.